

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

URZĄD NADZORU EFTA

Obwieszczenie Urzędu Nadzoru EFTA w sprawie współpracy między Urzędem Nadzoru EFTA a sądami Państw EFTA w zakresie stosowania art. 53 i 54 Porozumienia EOG

(2006/C 305/10)

A. Niniejsze obwieszczenie wydaje się zgodnie z przepisami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (zwanego dalej „Porozumieniem EOG”) i Porozumienia pomiędzy Państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości (zwanego dalej „Porozumieniem o Nadzorze i Trybunale”).

B. Komisja Europejska (zwana dalej „Komisją”) wydała obwieszczenie w sprawie współpracy między Komisją a sądami Państw Członkowskich UE w ramach stosowania art. 81 i 82 TWE⁽¹⁾. Ten niewiążący akt prawny zawiera zasady i przepisy przestrzegane przez Komisję w sferze konkurencji. Objasnia on także przewidywane metody współpracy Komisji z sądami Państw Członkowskich UE.

C. Urząd Nadzoru EFTA uznaje wymieniony powyżej akt za mający znaczenie dla EOG. Aby zapewnić równorzędne warunki konkurencji i jednolite stosowanie przepisów EOG w dziedzinie konkurencji w całym Europejskim Obszarze Gospodarczym, Urząd przyjmuje niniejsze obwieszczenie na mocy uprawnień nadanych mu art. 5 ust. 2 lit. b) Porozumienia o Nadzorze i Trybunale.

D. W szczególności celem niniejszego obwieszczenia jest określenie, w jaki sposób Urząd Nadzoru EFTA zamierza współpracować z sądami krajowymi Państw EFTA⁽²⁾ w zakresie stosowania art. 53 i 54 Porozumienia EOG w indywidualnych przypadkach⁽³⁾; zawsze z uwzględnieniem niezawisłości sądów krajowych.

I. ZAKRES OBWIESZCZENIA

1. Niniejsze obwieszczenie omawia współpracę między Urzędem Nadzoru EFTA a sądami Państw EFTA, gdy sądy te stosują art. 53 i 54 Porozumienia EOG. Dla celów niniejszego obwieszczenia, „sądy Państw EFTA” (zwane dalej „sądami krajowymi”) to sądy i trybunały w Państwie EFTA, które stosują art. 53 i 54 Porozumienia EOG i które są uprawnione, zgodnie z art. 34 Porozumienia o Nadzorze i

⁽¹⁾ Dz.U. C 101 z 27.4.2004, str. 54.

⁽²⁾ Dla celów niniejszego obwieszczenia, określenie „Państwa EFTA” oznacza Państwa, w odniesieniu do których weszło w życie Porozumienie EOG.

⁽³⁾ Właściwość w zakresie rozstrzygnięcia indywidualnych przypadków zgodnie z art. 53 i 54 Porozumienia EOG jest rozdzielona między Urząd Nadzoru EFTA i Komisję zgodnie z zasadami podanymi w art. 56 Porozumienia EOG. Właściwość rozstrzygnięcia każdego indywidualnego przypadku ma tylko jeden z organów nadzoru.

Trybunale, do zwracania się o uzyskanie opinii doradczej Trybunału EFTA dotyczącej wykładni Porozumienia EOG i Porozumienia o Nadzorze i Trybunale. ⁽⁴⁾

2. Sądy krajowe mogą zostać wezwane do stosowania art. 53 lub 54 Porozumienia EOG w sprawach sądowych pomiędzy stronami prywatnymi, takich jak skargi odnoszące się do umów lub skargi o odszkodowanie. Mogą także działać jako organ stosujący prawo w interesie publicznym lub jako sąd rewizyjny. Sąd krajowy może istotnie zostać wyznaczony jako organ ochrony konkurencji Państwa EFTA (dalej zwany „krajowym organem ochrony konkurencji”) zgodnie z art. 40 ust. 1 rozdziału II Protokołu 4 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale (zwanego dalej „rozdziałem II”) w sprawie wprowadzenia przepisów o konkurencji ustanowionych art. 53 i 54 Porozumienia EOG ⁽⁵⁾. W takim przypadku współpraca między sądami krajowymi a Urzędem Nadzoru EFTA jest objęta nie tylko postanowieniami niniejszego obwieszczenia, lecz także w obwieszczenia o współpracy w ramach sieci organów ochrony konkurencji EFTA ⁽⁶⁾.

II. STOSOWANIE PRZEPISÓW EOG O KONKURENCJI PRZEZ SĄDY KRAJOWE

A. WŁAŚCIWOŚĆ SĄDÓW KRAJOWYCH DO STOSOWANIA PRZEPISÓW EOG O KONKURENCJI

W zakresie, w jakim sądy krajowe posiadają jurysdykcję w zakresie rozpatrywania danej sprawy ⁽⁷⁾, mają również uprawnienia do stosowania art. 53 i 54 Porozumienia EOG ⁽⁸⁾. Ponadto należy pamiętać, że art. 53 i 54 Porozumienia EOG są kwestią polityki publicznej i mają zasadnicze znaczenie dla realizacji celów Porozumienia EOG, z których jednym jest zapewnienie, że konkurencja nie ulegnie zniekształceniu, a przepisy dotyczące konkurencji są przestrzegane ⁽⁹⁾.

3. Według Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, jeśli z mocy prawa krajowego sądy krajowe muszą podnosić z urzędu kwestie prawne w oparciu o wiążące przepisy krajowe, które nie zostały podniesione przez strony, zobowiązanie takie istnieje także w przypadku wiążących przepisów wspólnotowych, jak przepisy o konkurencji. Stanowisko jest takie same, jeśli prawo krajowe pozostawia

⁽⁴⁾ Kryteria pozwalające określić, które podmioty można uważać za sądy lub trybunały w rozumieniu art. 34 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale można znaleźć np. w orzeczeniu Trybunału EFTA, sprawa E-1/94 Ravintoloitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark, sprawozdaniu Trybunału EFTA [1994-1995], str. 15, i orzeczeniu ETS z 2002 r. sprawa C-516/99 Schmid, str. I-4573, pkt 34: „Sąd bierze pod uwagę szereg czynników, na przykład to, czy dany organ został powołany z mocy prawa, czy ma charakter trwały, czy jego jurysdykcja jest obowiązkowa, czy jego procedura przebiega *inter partes*, czy stosuje przepisy prawa oraz czy jest niezawisły”. W przypadku prawa precedensowego sądów wspólnotowych, art. 6 Porozumienia EOG stanowi, że, bez uszczerbku dla dalszego rozwoju orzecznictwa, postanowienia niniejszego Porozumienia, w zakresie, w jakim są identyczne pod względem treści z odpowiadającymi im postanowieniami Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz z aktami przyjętymi w ramach stosowania tych dwóch traktatów, będą w trakcie wdrażania i stosowania interpretowane zgodnie z odnośnymi orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Wspólnoty Europejskiej ogłoszonymi przed dniem podpisania Porozumienia EOG. W przypadku odnośnych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości ogłoszonych po dniu podpisania Porozumienia EOG, z art. 3 ust. 2 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale wynika, że Urząd Nadzoru EFTA i Trybunał EFTA powinny odnieść się do zasad podanych w tych orzeczeniach.

⁽⁵⁾ Zgodnie z Porozumieniem zmieniającym Protokół 4 do Porozumienia pomiędzy Państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości z dnia 24 września 2004 r., które weszło w życie dnia 19 maja 2005 r., rozdział II Protokołu 4 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale odzwierciedla w dużym stopniu rozporządzenie Rady o filarze EFTA (WE) nr 1/2003 (Dz.U. L 1 z 4.1.2003, str. 1).

⁽⁶⁾ Obwieszczenie Urzędu Nadzoru EFTA o współpracy w ramach sieci EFTA obejmującej organy ochrony konkurencji, dotychczas niepublikowane.

⁽⁷⁾ Jurysdykcja sądu krajowego zależy od przepisów dotyczących jurysdykcji, krajowych, odnośnych EOG i międzynarodowych.

⁽⁸⁾ Zob. art. 6 rozdziału II.

⁽⁹⁾ Zob. art. 1 ust. 2 lit e) Porozumienia EOG, zgodnie z którym stworzenie systemu zapewniającego, że konkurencja nie ulegnie zakłóceniu, a przepisy dotyczące konkurencji są w równym stopniu przestrzegane, jest niezbędne w celu realizacji celów Porozumienia EOG, sprawa E-8/00 Landsorganisasjonen i Norge z Norsk Kommuneforbund, raport Trybunału EFTA [2002], s. 114, par. 40.

sądom krajowym prawo decydowania o stosowaniu z urzędu wiążących przepisów prawa: sądy krajowe muszą stosować przepisy o konkurencji, nawet jeśli strona zainteresowana stosowaniem tych postanowień nie opierała się na nich, jeśli prawo krajowe dopuszcza takie stosowanie przez sąd krajowy. Prawo wspólnotowe nie wymaga jednak od sądów krajowych podnoszenia z urzędu kwestii pogwałcenia postanowień prawa wspólnotowego, gdyby zbadanie takiej sprawy zobowiązywało je do rezygnacji z przypisanej im biernej roli wskutek przekroczenia zakresu sporu zdefiniowanego przez same strony i opierania się na faktach i okolicznościach innych niż te, na których strony zainteresowane stosowaniem tych przepisów opierają swoje roszczenie⁽¹⁰⁾. Urząd Nadzoru EFTA uznaje, że sądy krajowe Państw EFTA mają podobne obowiązki w przypadkach, w których stosuje się takie przepisy EOG⁽¹¹⁾.

4. W zależności od funkcji przypisywanych im zgodnie z prawem krajowym, sądy krajowe mogą być zobowiązane do stosowania art. 53 i 54 Porozumienia EOG w postępowaniach administracyjnych, cywilnych lub karnych⁽¹²⁾. W szczególności, jeśli osoba fizyczna lub prawna zwraca się do sądu krajowego o ochronę swych praw osobistych, sądy krajowe odgrywają specyficzną rolę w egzekucji art. 53 i 54 Porozumienia EOG, która różni się od egzekucji w interesie publicznym dokonywanej przez Urząd Nadzoru EFTA lub krajowe organy ochrony konkurencji⁽¹³⁾. Istotnie sądy mogą stosować art. 53 i 54 Porozumienia EOG stwierdzając nieważność umów lub przyznając odszkodowania.
5. Sądy krajowe mogą stosować art. 53 i 54 Porozumienia EOG, bez konieczności równoległego stosowania krajowych przepisów o konkurencji. Jeśli jednak sąd krajowy stosuje krajowe przepisy o konkurencji do porozumień, decyzji stowarzyszeń przedsiębiorstw lub uzgodnionych praktyk, które mogą mieć wpływ na handel między Umawiającymi się Stronami Porozumienia EOG w rozumieniu art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG⁽¹⁴⁾ lub do jakiegokolwiek nadużycia zakazanego przez art. 54 Porozumienia EOG, muszą także stosować przepisy EOG o konkurencji do tych porozumień, decyzji czy praktyk⁽¹⁵⁾.
6. Rozdział II nie tylko upoważnia sądy krajowe do stosowania przepisów EOG o konkurencji. Równoległe stosowanie krajowych przepisów o konkurencji do porozumień, decyzji stowarzyszeń przedsiębiorstw czy uzgodnionych praktyk, które mają wpływ na handel między Umawiającymi się Stronami Porozumienia EOG nie może prowadzić do skutków różnych od skutków, jakie wywołuje stosowanie przepisów EOG o konkurencji. Artykuł 3 ust. 2 rozdziału II stanowi, że porozumienia, decyzje czy praktyki uzgodnione, które nie naruszają art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG lub które spełniają warunki art. 53 ust. 3 Porozumienia EOG także nie mogą być zakazane na mocy krajowych przepisów o konkurencji⁽¹⁶⁾. Z drugiej strony, Porozumienie EOG przewiduje, że wszelkie konflikty, jakie mogą powstać w

⁽¹⁰⁾ Sprawy łączone Orz. ETS z 1995 r. C-430/93 i C-431/93 van Schijndel str. I-4705, 13 do 15 i 22.

⁽¹¹⁾ Sytuacja jest odmienna w przypadku niewdrożonych przepisów EOG. Wynika to z art. 7 i protokołu 35 Porozumienia EOG: prawo EOG nie pociąga za sobą przeniesienia władzy legislacyjnej. Protokół 35 do Porozumienia EOG zobowiązuje Państwa EFTA do zapewnienia, w razie konieczności z mocy oddzielnego przepisu ustawowego, aby w razie konfliktu między wdrożonymi przepisami EOG a innymi przepisami ustawowymi przepisy EOG miały znaczenie rozstrzygające. Prawo EOG nie wymaga zatem, by osoby fizyczne i podmioty gospodarcze mogły się opierać bezpośrednio na niewdrożonych przepisach EOG przed sądami krajowymi. Równocześnie jednakże nieodłącznym elementem celu ogólnego Porozumienia EOG polegającego na stworzeniu dynamicznego i jednorodnego rynku, poprzez zapewnienie nacisku na obronę sądową i egzekucję praw jednostek, jak również poprzez zasadę skuteczności międzynarodowego prawa publicznego jest zapewnienie, by sądy krajowe rozpatrywały wszelkie odnośne elementy prawa EOG, wdrożonego lub nie, przy wykładni prawa krajowego, sprawa E-4/01 Karl K. Karlsson, sprawozdanie Trybunału EFTA [2002], p 240, par. 28.

⁽¹²⁾ Zgodnie z ostatnim zdaniem wyliczenia 8 rozporządzenia (WE) nr 1/2003, rozporządzenia tego nie stosuje się do przepisów krajowych, które nakładają sankcje karne na osoby fizyczne, z wyjątkiem przypadków, kiedy sankcje takie są środkiem egzekwowania przepisów o konkurencji stosujących się do przedsiębiorstw. Urząd Nadzoru EFTA uważa, iż — analogicznie — rozdział II nie stosuje się do przepisów krajowych w Państwach EFTA, które nakładają sankcje karne na osoby fizyczne, z wyjątkiem przypadków, kiedy sankcje takie są środkiem egzekwowania przepisów o konkurencji stosujących się do przedsiębiorstw.

⁽¹³⁾ Sprawa T-24/90 Automec z Orz. ETS z 1992 r. str. II-2223, pkt 85.

⁽¹⁴⁾ Dalsze objaśnienie koncepcji wpływu na handel można znaleźć w obwieszczeniu na ten temat (Dz.U. dotychczas niepublikowany).

⁽¹⁵⁾ Artykuł 3 ust. 1 rozdziału II.

⁽¹⁶⁾ Zob. także obwieszczenie o stosowaniu art. 53 ust. 3 Porozumienia EOG (Dz.U. dotychczas niepublikowany).

przypadku równoczesnego stosowania przepisów prawa krajowego i przepisów EOG, mają być rozstrzygane, tak by prawo EOG miało charakter nadrzędny. Porozumienia, decyzje i praktyki uzgodnione, które łamią postanowienia art. 53 ust. 1 i nie spełniają warunków art. 53 ust. 3 Porozumienia EOG, nie mogą zatem zostać utrzymane w mocy zgodnie z prawem krajowym⁽¹⁷⁾. Odnosnie do równoległego stosowania krajowych przepisów o konkurencji i art. 54 Porozumienia EOG w przypadku jednostronnej praktyki, art. 3 rozdziału II nie przewiduje analogicznego obowiązku zbieżności. Jednakże w przypadku sprzecznych postanowień sądy krajowe winny mieć obowiązek zaprzestania stosowania jakichkolwiek przepisów prawa krajowego, które są sprzeczne z wdrożonym przepisem EOG, niezależnie od tego, czy przepis krajowy został wprowadzony przed, czy po wprowadzeniu przepisu EOG⁽¹⁸⁾.

7. Poza stosowaniem art. 53 i 54 Porozumienia EOG, sądy krajowe mają także prawo stosować akty włączone do Porozumienia EOG, orzeczenia Trybunału EFTA i decyzje Urzędu Nadzoru EFTA. Sądy krajowe mogą zatem stanąć w obliczu konieczności egzekwowania decyzji Urzędu⁽¹⁹⁾ lub aktów włączonych do Porozumienia EOG stosując art. 53 ust. 3 Porozumienia EOG wobec pewnych kategorii porozumień, decyzji lub uzgodnionych praktyk, jak również decyzji Komisji. Przy stosowaniu przepisów EOG o konkurencji, sądy krajowe działają w ramach prawa EOG i postępując tak powinny także uwzględniać ogólne zasady prawa EOG⁽²⁰⁾.
8. Stosowanie art. 53 i 54 Porozumienia EOG przez sądy krajowe zależy często od złożonych ocen ekonomicznych i prawnych⁽²¹⁾. Przy stosowaniu przepisów EOG o konkurencji, sądy krajowe powinny także postępować zgodnie z ustalonymi zasadami prawa EOG⁽²²⁾, jak również aktami włączonymi do Porozumienia EOG, przy stosowaniu art. 53 ust. 3 Porozumienia EOG wobec pewnych kategorii porozumień, decyzji czy uzgodnionych praktyk⁽²³⁾. Ponadto stosowanie art. 53 i 54 Porozumienia EOG przez Urząd Nadzoru EFTA w indywidualnym przypadku jest wiążące dla sądów krajowych, jeśli stosują przepisy EOG o konkurencji w tej samej sprawie równoległe z lub po stosowaniu ich przez Urząd⁽²⁴⁾. Analogicznie, sądy krajowe powinny przestrzegać stosowania art. 53 i 54 Porozumienia EOG przez Komisję w indywidualnym przypadku, jeśli stosują przepisy EOG o konkurencji w tej samej sprawie równoległe z lub po stosowaniu ich przez Komisję. I wreszcie, bez naruszenia ostatecznej wykładni Porozumienia EOG przeprowadzonej przez Trybunał EFTA i sądy wspólnotowe, sądy krajowe mogą znaleźć wytyczne w decyzjach Urzędu lub Komisji oraz aktach włączonych do Porozumienia EOG, które wykazują elementy analogiczne z rozpatrywanym przypadkiem, jak również w obwieszczeniach Urzędu i wytycznych odnoszących się do stosowania art. 53 i 54 Porozumienia EOG⁽²⁵⁾.

B. ASPEKTY PROCEDURALNE STOSOWANIA PRZEPISÓW EOG O KONKURENCJI PRZEZ SĄDY KRAJOWE

9. Warunki proceduralne egzekucji przepisów o EOG o konkurencji przez sądy krajowe i sankcje, jakie mogą one nakładać w przypadku naruszenia tych przepisów, w dużym stopniu rządzą się prawem krajowym. Jednakże, w takim stopniu prawo EOG określa także warunki, w którym wprowadzane są w życie przepisy EOG o konkurencji. Porozumienie o Nadzorze i Trybunale umożliwia sądom krajowym odwoływanie się do pewnych instrumentów, np. występowanie do Urzędu Nadzoru EFTA o opinię na temat pytań dotyczących stosowania przepisów EOG o konkurencji⁽²⁶⁾. Mogą także tworzyć

⁽¹⁷⁾ W tej kwestii zob. Orz. ETS z 1969 r. sprawa E-1/94 Restamark, przypis 4 powyżej i sprawa 14/68 Walt Wilhelm str. 1 oraz Orz. ETS z 1980 r. sprawy łączone 253/78 i 1 do 3/79 Giry oraz Guerlain str. 2327, 15 do 17.

⁽¹⁸⁾ W tej kwestii zob. sprawa E-1/94 Restamark, przypis 4 powyżej i sprawa C-198/01, Consorzio Industrie Fiammiferi (CIF) [2003] 49. Zob. także przypis 11 powyżej.

⁽¹⁹⁾ Np. sąd krajowy może otrzymać prośbę o egzekwowanie decyzji Urzędu Nadzoru EFTA podjętej zgodnie z art. 7 do 10, 23 i 24 rozdziału II.

⁽²⁰⁾ Zob. Orz. ETS z 1998 r. np. sprawa 5/88 Wachauf, str. 2609, 19.

⁽²¹⁾ Orz. ETS z 1999 r. sprawy łączone C-215/96 i C-216/96 Bagnasco, str. I-135, 50.

⁽²²⁾ Zob. przypis 4 do niniejszego obwieszczenia.

⁽²³⁾ Orz. ETS z 1976 r. sprawa 63/75 Fonderies Roubaix, str. 111, 9 do 11 i Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89 Delimitis, str. I-935, 46.

⁽²⁴⁾ Na temat równoległego lub kolejnego stosowania przepisów EOG o konkurencji przez sądy krajowe i Urząd zob. także punkty 11 do 14.

⁽²⁵⁾ Orz. ETS z 1989 r. sprawa 66/86 Ahmed Saeed Flugreisen str. 803, 27 i Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89 Delimitis, str. I-935, 50. Listę wytycznych Urzędu Nadzoru EFTA i obwieszczeń z dziedziny polityki dotyczącej konkurencji, jak również aktów włączonych do Porozumienia EOG stosujących art. 53 ust. 3 Porozumienia EOG dla pewnych kategorii porozumień, decyzji czy ustalonych praktyk, załączono do niniejszego obwieszczenia.

⁽²⁶⁾ Na temat możliwości zwracania się przez sądy krajowe do Urzędu Nadzoru EFTA o opinię, zob. dalsze informacje w punktach 27 do 30.

przepisy mające obligatoryjny wpływ na poprzedzające je postępowania, tj. umożliwiające Urzędowi i krajowym urzędом ds. konkurencji przedkładanie pisemnych uwag⁽²⁷⁾. Takie przepisy prawa EOG powinny mieć znaczenie rozstrzygające w stosunku do przepisów krajowych⁽²⁸⁾.

10. W razie braku przepisów prawa EOG dotyczących procedur i sankcji związanych z egzekwowaniem przepisów EOG o konkurencji przez sądy krajowe, sądy te stosują krajowe prawo proceduralne oraz — w zakresie, w jakim mają takie uprawnienia — nakładają sankcje przewidziane prawem krajowym. Jednakże stosowanie takich przepisów krajowych musi być zgodne z ogólnymi zasadami prawa EOG. W tym przypadku użyteczne jest przywoływanie prawa precedensowego Trybunału EFTA i Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, zgodnie z którym:

- a) jeśli doszło do naruszenia prawa EOG, prawo krajowe musi przewidywać sankcje, które są skuteczne, proporcjonalne i perswadyjące⁽²⁹⁾;
- b) jeśli naruszenie prawa EOG wywołuje szkodę dla jednostki, winna ona pod pewnymi warunkami mieć możliwość zwrócenia się do sądu krajowego o odszkodowanie⁽³⁰⁾;
- c) przepisy dotyczące procedur i sankcji, które stosują sądy krajowe w celu egzekwowania prawa EOG
  - nie mogą nadmiernie utrudniać egzekucji lub praktycznie jej uniemożliwiać (zasada skuteczności)⁽³¹⁾ oraz
  - nie mogą być mniej korzystne niż przepisy stosowane w celu egzekucji odpowiedniego prawa krajowego (zasada równoważności)⁽³²⁾.

W oparciu o zasadę, że wdrożone przepisy EOG mają pierwszeństwo przed prawem krajowym⁽³³⁾, sąd krajowy nie może stosować przepisów krajowych, które są niezgodne z wymienionymi powyżej zasadami.

C. RÓWNOCZESNE LUB KOLEJNE STOSOWANIE PRZEPISÓW EOG O KONKURENCJI PRZEZ URZĄD NADZORU EFTA I SĄDY KRAJOWE

11. Sąd krajowy może stosować przepisy EOG o konkurencji do porozumienia, decyzji, uzgodnionej praktyki czy jednostronnego zachowania mającego wpływ na transakcje między Umawiającymi się Stronami w tym samym czasie, co Urząd Nadzoru EFTA⁽³⁴⁾ lub później niż Urząd⁽³⁵⁾. Poniższe punkty opisują niektóre ze zobowiązań sądów krajowych w odniesieniu do takich okoliczności.

⁽²⁷⁾ Informacje o składaniu uwag można znaleźć w punktach 31 do 35 niniejszego obwieszczenia.

⁽²⁸⁾ Zob. punkt 3 niniejszego obwieszczenia i przypis 10 do niego.

⁽²⁹⁾ Orz. ETS z 1989 r. sprawa 68/88 Komisja przeciwko Grecji, str. 2965, 23 do 25.

⁽³⁰⁾ Informacje o odszkodowaniach w przypadku naruszenia przez Państwo EFTA i o warunkach takiej odpowiedzialności, zob. sprawa E-9/97 Erla Maria Sveinbjörnsdóttir, raport Trybunału EFTA [1995], s. 95, par. 6 i sprawa E-4/01 Karl K. Karlsson hf, przypis 10 powyżej. Informacje o odszkodowaniach w przypadku naruszenia, zob. Orz. ETS z 2001 r. sprawa C-453/99 Courage i Crehan, str. 6297, pkt 26 i 27. Informacje o odszkodowaniach w przypadku naruszenia przez Państwo Członkowskie lub przez urząd, lub przez urząd reprezentujący Państwo i o warunkach takiej odpowiedzialności państwowej, zob. np. sprawy łączone Orz. ETS z 1991 r. C-6/90 i C-9/90 Francovich, str. I-5357, pkt 33 do 36; Orz. ETS z 1993 r. sprawa C-271/91 Marshall przeciwko Southampton and South West Hampshire Area Health Authority, str. I-4367, pkt 30 i 34 do 35; Orz. ETS z 1996 r. sprawy łączone C-46/93 i C-48/93 Brasserie du Pêcheur and Factortame, str. I-1029; Orz. ETS z 1996 r. sprawa C-392/93 British Telecommunications, str. I-1631, pkt 39 do 46 i sprawy łączone C-178/94, C-179/94 i C-188/94 do 190/94 Dillenkofer, str. I-4845, pkt 22 do 26 i 72.

⁽³¹⁾ Zob. np. E-4/01 Karl K. Karlsson hf, przypis 10 powyżej, 33; Orz. ETS z 1976 r. sprawa 33/76 Rewe str. 1989, 5; Orz. ETS z 1976 r. sprawa 45/76 Comet, str. 2043, 12 i Orz. ETS z 1984 r. sprawa 79/83 Harz, str. 1921, 18 i 23.

⁽³²⁾ Zob. np. sprawa E-4/01 Karl K. Karlsson hf, przypis 10 powyżej 33; Orz. ETS z 1976 r. sprawa 33/76 Rewe, str. 1989, 5; Orz. ETS z 1981 r. sprawa 158/80 Rewe, str. 1805, 44; Orz. ETS z 1983 r. sprawa 199/82 San Giorgio, str. 3595, 12 oraz Orz. ETS z 1998 r. sprawa C-231/96 Edis, str. I-4951, 36 i 37.

⁽³³⁾ Zob. punkt 6 i przypis 11 powyżej.

⁽³⁴⁾ Art.11 ust. 6, wraz z art. 40 ust. 3 i 4 rozdziału II powinien uniemożliwiać równoczesne stosowanie art. 53 lub 54 Porozumienia EOG przez Urząd Nadzoru EFTA i sąd krajowy tylko wtedy, gdy ten drugi został mianowany krajowym urzędом ds. konkurencji.

⁽³⁵⁾ Przy egzekucji uprawnień zgodnie z art. 53 i 54 Porozumienia EOG, sądy krajowe muszą ponadto uwzględnić uprawnienia Komisji, aby uniknąć decyzji sprzecznych z podjętymi lub przewidywanymi przez Komisję, Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89, Delimitis, str. I-935, 47.

12. Jeśli sąd krajowy podejmie decyzję przed Urzędem Nadzoru EFTA, musi on unikać podejmowania decyzji, która mogłaby być sprzeczna z decyzją rozpatrywaną przez Urząd⁽³⁶⁾. Aby to osiągnąć, sąd krajowy może zwrócić się do Urzędu z zapytaniem, czy wszczął postępowanie dotyczące tych samych porozumień, decyzji lub praktyk⁽³⁷⁾, a jeśli tak, zwrócić się z zapytaniem o prawdopodobieństwo podjęcia decyzji w tej sprawie⁽³⁸⁾. Sąd krajowy może, jeśli uzna to za niezbędne ze względu na pewność prawną, rozpatrzyć także wstrzymanie postępowania do chwili podjęcia decyzji przez Urząd⁽³⁹⁾. Urząd, ze swej strony, zobowiąże się do nadania priorytetu sprawom, w przypadku których podjął decyzję o wszczęciu postępowania w rozumieniu art. 2 ust. 1 rozdziału III Porozumienia o Nadzorze i Trybunale (zwanego dalej „rozdziałem III”), a które jest przedmiotem wstrzymanego w ten sposób postępowania krajowego, w szczególności, jeśli zależy od nich wynik sporu cywilnego. Jednakże, jeśli sąd krajowy nie może wyrazić uzasadnionych wątpliwości odnośnie rozpatrywanej decyzji Urzędu lub jeśli Urząd już podjął decyzję w podobnym przypadku, sąd krajowy może podjąć decyzję o wstrzymanej wcześniej sprawie zgodnie z przewidywaną lub wcześniejszą decyzją, a zwracanie się do Urzędu o wspomniane powyżej informacje lub oczekiwanie na decyzję Urzędu nie jest konieczne.
13. Jeśli Urząd Nadzoru EFTA podejmie decyzję w określonej sprawie zanim zrobi to sąd krajowy, sąd krajowy nie może podjąć decyzji sprzecznej z decyzją Urzędu. Skutek wiążący decyzji Urzędu nie ma oczywiście wpływu na interpretację prawa EOG przez Trybunał EFTA. Jeśli zatem sąd krajowy podda w wątpliwość legalność decyzji Urzędu, nie może uniknąć skutków wiążących tej decyzji bez wydania odmiennej decyzji przez Trybunał EFTA⁽⁴⁰⁾. Dlatego też, jeśli sąd krajowy zamierza powziąć decyzję sprzeciwiającą się decyzji Urzędu, musi zwrócić się do Trybunału EFTA o opinię doradczą (art. 34 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale). Trybunał podejmie wówczas decyzję o zgodności decyzji Urzędu z prawem EOG. Jednakże, jeśli decyzja Urzędu zostanie zakwestionowana przed Trybunałem zgodnie z art. 36 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale, a wynik sporu przed sądem krajowym zależy od ważności decyzji Urzędu, sąd krajowy może zawiesić postępowanie w oczekiwaniu na ostateczne orzeczenie w ramach skargi o unieważnienie przez Trybunał EFTA, chyba że uzna, iż w okolicznościach danej sprawy, uzasadnione jest odwołanie się do Trybunału EFTA z prośbą o opinię na temat ważności decyzji Urzędu (art. 34 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale⁽⁴¹⁾).
14. Jeśli sąd krajowy wstrzyma postępowanie, np. w oczekiwaniu na decyzję Urzędu (sytuacja opisana w punkcie 12 niniejszego obwieszczenia) lub w oczekiwaniu na ostateczne orzeczenie Trybunału EFTA w ramach skargi o unieważnienie lub w ramach prośby o opinię doradczą (sytuacja opisana w punkcie 13), spoczywa na nim obowiązek zbadania, czy konieczne jest wprowadzenie środków przejściowych w celu zabezpieczenia interesów stron⁽⁴²⁾.

III. WSPÓŁPRACA MIĘDZY URZĘDEM NADZORU EFTA A SĄDAMI KRAJOWYMI

15. Poza mechanizmem współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem EFTA zgodnie z art. 34 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale, główny tekst Porozumienia EOG i Porozumienia o Nadzorze i Trybunale nie przewiduje jednoznacznie współpracy między sądami krajowymi a Urzędem Nadzoru EFTA. Jednakże art. 3 Porozumienia EOG, który jest oparty na i w dużym stopniu odzwierciedla treść art. 10 Traktatu WE, zobowiązuje Umawiające się Strony do podjęcia wszelkich niezbędnych kroków mających na celu ułatwienie realizacji zobowiązań wynikłych z Porozumienia EOG. Sądy wspólnotowe uznały, że art. 10 Traktatu WE nakłada na instytucje europejskie wzajemny obowiązek lojalnej

⁽³⁶⁾ Art. 16 ust. 1 rozdziału II.

⁽³⁷⁾ Urząd wszczyna postępowanie mając na celu podjęcie decyzji zgodnie z art. 7-10 rozdziału II (zob. art. 2 ust. 2 rozdziału III). Według Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, wszczęcie postępowania implikuje autorytatywne działanie ze strony Komisji, świadcząc o intencji powzięcia decyzji (Orz. ETS z 1973 r. sprawa 48/72 Brasserie de Haecht, str. 77, 16).

⁽³⁸⁾ Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89 Delimitis, str. I-935, 53, i Orz. ETS z 1995 r. sprawy łączone C-319/93, C-40/94 oraz C-224/94 Dijkstra, str. I-4471, 34. Zob. ponadto w tej sprawie punkt 21 niniejszego obwieszczenia.

⁽³⁹⁾ Zob. art. 16 ust. 1 rozdziału II i Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89 Delimitis, str. I-935, 47 oraz Orz. ETS z 2000 r. sprawa C-344/98 Masterfoods, str. I-11369, 51.

⁽⁴⁰⁾ Orz. ETS z 1987 r. sprawa 314/85 Foto-Frost, str. 4199, 12 do 20.

⁽⁴¹⁾ Zob. art. 16 ust. 1 rozdziału II i Orz. ETS z 2000 r. sprawa C-344/98 Masterfoods, str. I-11369, 52 do 59.

⁽⁴²⁾ Orz. ETS z 2000 r. sprawa C-344/98 Masterfoods, str. I-11369, 58.

współpracy zmierzającej do realizacji celów Traktatu WE. Art. 10 WE implikuje zatem, że Komisja musi zapewnić sądom krajowym pomoc w stosowaniu prawa wspólnotowego⁽⁴³⁾. Urząd uznaje, że ciąży na nim analogiczny obowiązek lojalnej współpracy z sądami krajowymi Państw EFTA, na mocy odpowiedniego art. 3 Porozumienia EOG i art. 2 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale. Sądy krajowe mogą być w równym stopniu zobowiązane do zapewnienia Urzędowi pomocy w realizacji jego zadań⁽⁴⁴⁾.

16. Właściwe jest także przywoływanie współpracy między sądami krajowymi a organami krajowymi, w szczególności krajowymi organami ochrony konkurencji, w przypadku stosowania art. 53 i 54 Porozumienia EOG. Jeśli współpraca między organami krajowymi opiera się głównie na przepisach krajowych, art. 15 ust. 3 rozdziału II przewiduje możliwość składania przez krajowe organy ochrony konkurencji uwag przed krajowymi sądami ich Państw EFTA. Punkty 31 i 33 do 35 niniejszego obwieszczenia stosuje się *mutatis mutandis* do powyższych uwag.

A. URZĄD NADZORU EFTA JAKO „PRZYJACIEL SĄDU” (AMICUS CURIAE)

17. Aby zapewnić sądom krajowym pomoc w stosowaniu przepisów EOG o konkurencji, Urząd Nadzoru EFTA jest zobowiązany do udzielenia pomocy sądom krajowym tam, gdzie uznają one, że pomoc taka jest niezbędna dla rozstrzygnięcia sprawy. Art. 15 rozdziału II odnosi się do najczęstszych rodzajów takiej pomocy: przekazanie informacji (punkty 21 do 26 poniżej) i opinii Urzędu (punkty 27 do 30 poniżej), oba na wniosek sądu krajowego, i możliwość składania uwag przez Urząd (punkty 31 do 35 poniżej). Ponieważ rozdział II opisuje rodzaje wspomnianej pomocy, nie może ona być ograniczona żadnymi przepisami Państw EFTA. Jednakże, w razie braku przepisów proceduralnych EOG w tej kwestii i w zakresie, w jakim są one niezbędne do ułatwienia tych form pomocy, Państwa EFTA muszą przyjąć odpowiednie przepisy proceduralne umożliwiające zarówno sądom krajowym, jak i Urzędowi pełne wykorzystanie możliwości przedstawionych w rozdziale II⁽⁴⁵⁾.

18. Sądy krajowe mogą przysłać pisemne prośby o pomoc na następujący adres:

EFTA Surveillance Authority (Urząd Nadzoru EFTA)
rue Belliard 35
B-1040 Bruksela

lub przysłać je w formie elektronicznej na adres:

registry@eftasurv.int

19. Należy wspomnieć o tym, że bez względu na to, jaką formę przybierze współpraca z sądami krajowymi, Urząd Nadzoru EFTA będzie respektował niezawisłość sądów krajowych. Dlatego też pomoc oferowana przez Urząd nie jest wiążąca dla sądu krajowego. Urząd winien także zapewnić, że przestrzega obowiązku tajemnicy zawodowej i chroni własne funkcjonowanie oraz niezawisłość⁽⁴⁶⁾. Zapewniając wypełnienie obowiązku zgodnie z art. 3 Porozumienia EOG i art. 2 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale, dotyczącego zapewnienia sądom krajowym pomocy w stosowaniu przepisów EOG o konkurencji, Urząd ma obowiązek zachować neutralność i obiektywność podczas udzielania pomocy. W istocie pomoc Urzędu udzielana sądom krajowym stanowi element jego obowiązku ochrony interesu publicznego. Nie ma on zatem intencji służenia prywatnym interesom stron zaangażowanych w sprawę przed sądem krajowym. Dlatego też Urząd nie będzie wysłuchiwał jakichkolwiek stron w związku z pomocą udzielaną sądowi krajowemu. Jeśli którakolwiek ze stron sprawy toczącej się przed sądem, skontaktuje się z Urzędem w sprawie kwestii podnoszonych przez sądem krajowym, poinformuje on o tym sąd, niezależnie od tego, czy kontakty takie miały miejsce przed czy po złożeniu przez sąd krajowy prośby o współpracę.

⁽⁴³⁾ Orz. ETS z 1990 r. sprawa C-2/88 Imm Zwartveld, str. I-3365, 16 do 22 i Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89 Delimitis, str. I-935, 53.

⁽⁴⁴⁾ Orz. ETS z 2002 r. sprawa C-94/00 Roquette Frères, str. 9011, 31.

⁽⁴⁵⁾ Informacje o zgodności takich proceduralnych przepisów krajowych z ogólnymi zasadami prawa EOG, zob. punkty 9 i 10 niniejszego obwieszczenia.

⁽⁴⁶⁾ Informacje o tych obowiązkach, zob. punkty 23 do 26 niniejszego obwieszczenia.

20. Urząd Nadzoru EFTA opublikuje podsumowanie dotyczące jego współpracy z sądami krajowymi zgodnie z niniejszym obwieszczeniem w swoim sprawozdaniu rocznym. Może także opublikować opinie i uwagi na swojej stronie internetowej.

1. Obowiązkiem Urzędu Nadzoru EFTA jest przekazywanie informacji sądom krajowym

21. Obowiązek Urzędu Nadzoru EFTA do zapewnienia pomocy sądom krajowym w stosowaniu przepisów EOG o konkurencji odzwierciedla głównie zobowiązanie Urzędu do przekazywania posiadanych przez niego informacji sądom krajowym. Sąd krajowy może na przykład zwrócić się do Urzędu o udostępnienie posiadanych przez niego dokumentów lub o informacji o charakterze proceduralnym w celu ustalenia, czy dane postępowanie toczy się przed Urzędem, czy Urząd wszczął postępowanie lub czy już zajął stanowisko w danej sprawie. Sąd krajowy może także zwrócić się do Urzędu z zapytaniem, kiedy decyzja może zostać podjęta, aby być w stanie określić warunki dla jakiegokolwiek decyzji w celu wstrzymania postępowania lub konieczność wprowadzenia środków pośrednich ⁽⁴⁷⁾.
22. Aby zapewnić skuteczność współpracy z sądami krajowymi, Urząd Nadzoru EFTA zobowiąże się do dostarczenia sądowi krajowemu żądanych informacji w ciągu miesiąca od daty otrzymania wniosku. Jeśli Urząd będzie musiał zwrócić się do sądu krajowego o dalsze wyjaśnienia związane z wnioskiem lub jeśli Urząd będzie musiał konsultować się z podmiotami, których przekazanie informacji bezpośrednio dotyczy, okres ten biegnie od chwili otrzymania niezbędnych informacji.
23. Przekazując informacje sądowi krajowemu Urząd Nadzoru EFTA musi utrzymać w mocy gwarancje udzielone osobom fizycznym i prawnym zgodnie z art. 122 Porozumienia EOG i art. 14 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale ⁽⁴⁸⁾. Art. 14 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale zabrania członkom, urzędnikom i funkcjonariuszom Urzędu przekazywania informacji objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej. Art. 122 Porozumienia EOG nakłada na przedstawicieli, delegatów i rzeczoznawców Umawiających się Stron, jak również urzędników i innych funkcjonariuszy, nawet po zaprzestaniu pełnienia funkcji, obowiązek nieujawniania informacji objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej, w szczególności informacji o przedsiębiorstwach, ich relacjach handlowych i ich składnikach kosztów. Ten obowiązek został także ujęty w art. 28 rozdziału II. Informacje objęte tajemnicą zawodową mogą stanowić zarówno informacje poufne, jak i tajemnice handlowe. Informacje handlowe to takie, które nie tylko nie są publicznie ujawniane, ale także te, których przekazanie osobie innej niż ta, która informacji dostarczyła, może poważnie naruszyć interes tej ostatniej ⁽⁴⁹⁾.
24. Łączona treść art. 3 i 122 Porozumienia EOG i art. 14 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale nie prowadzi do absolutnego zakazu przekazywania przez Urząd Nadzoru EFTA informacji objętych obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej sądowi krajowemu. Jak potwierdza prawo precedensowe sądów wspólnotowych w odniesieniu do obowiązku lojalnej współpracy ze strony Komisji, Urząd analogicznie uważa, że obowiązek lojalnej współpracy nakłada na Urząd obowiązek dostarczania sądowi krajowemu wszelkich informacji, o jakie ten sąd się zwróci, także informacji objętych tajemnicą zawodową. Jednakże oferując współpracę sądowi krajowemu Urząd nie może w żadnym razie naruszać gwarancji ustanowionych w art. 122 Porozumienia EOG i art. 14 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale.
25. Dlatego też, przed przekazaniem informacji objętych tajemnicą zawodową sądowi krajowemu, Urząd Nadzoru EFTA przypomni sądowi o przewidzianym przepisami EOG obowiązku utrzymania w mocy praw, jakie art. 122 Porozumienia EOG i art. 14 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale przyznaje osobom fizycznym i prawnym i zwróci się do sądu z zapytaniem czy może zagwarantować i zagwarantuje on ochronę informacji poufnych i tajemnic handlowych. Jeśli sąd krajowy nie może zaoferować takiej gwarancji, Urząd nie przekaże sądowi krajowemu informacji objętych tajemnicą zawodową ⁽⁵⁰⁾. Tylko wówczas, gdy sąd krajowy zaoferował gwarancję, która będzie chronić informacje poufne i tajemnice handlowe, Urząd przekaże żądane informacje, wskazując, które części są objęte tajemnicą zawodową, a które mogą zostać ujawniane.

⁽⁴⁷⁾ Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89 Delimitis, str. I-935, 53, i Orz. ETS z 1995 r. sprawy łączone C-319/93, C-40/94 oraz C-224/94 Dijkstra, str. I-4471, 34.

⁽⁴⁸⁾ Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89 Delimitis, str. I-935, 53.

⁽⁴⁹⁾ Orz. ETS z 1996 r. sprawa T-353/94 Postbank, str. II-921, 86 i 87 oraz Orz. ETS z 1985 r. sprawa 145/83 Adams, str. 3539, 34.

⁽⁵⁰⁾ Orz. ETS z 1990 r. sprawa C-2/88 Zwartveld, str. I-4405, 10 i 11 i Orz. ETS z 1996 r. sprawa T-353/94 Postbank, str. II-921, 93.

26. Istnieją jeszcze inne wyjątki od zasad dotyczących ujawniania informacji przez Urząd Nadzoru EFTA sądom krajowym. W szczególności, Urząd może odmówić przekazywania informacji sądom krajowym z powodów nadrzędnych odnoszących się do potrzeby chronienia interesów EOG lub unikania zakłóceń w związku z jego funkcjonowaniem i niezawisłością, w szczególności, jeśli wiązałoby się to z zagrożeniem dla realizacji zadań, jakie mu powierzono ⁽⁵¹⁾. A zatem Urząd nie będzie przekazywał sądom krajowym informacji dobrowolnie dostarczonych przez wnioskującego o pobliżliwość bez zgody wnioskującego.

2. Wniosek o opinię w kwestiach dotyczących stosowania przepisów EOG o konkurencji

27. Wezwany do stosowania przepisów EOG o konkurencji w toczącej się przed nim sprawie sąd krajowy może najpierw szukać wytycznych w prawie precedensowym Trybunału EFTA, w ustawodawstwie EOG, decyzjach Urzędu Nadzoru EFTA, obwieszczeniach i wytycznych odwołujących się do art. 53 i 54 Porozumienia EOG ⁽⁵²⁾, jak również w odpowiednim orzecznictwie i decyzjach sądów wspólnotowych i Komisji stosujących prawo EOG i odpowiednie prawo wspólnotowe. Jeśli narzędzia te nie zapewniają wystarczających wytycznych, sąd krajowy może zwrócić się do Urzędu o opinię w sprawie kwestii dotyczących stosowania przepisów EOG o konkurencji. Sąd krajowy może zwrócić się do Urzędu lub odwołać się do jego opinii w kwestiach gospodarczych, rzeczowych lub prawnych ⁽⁵³⁾. Ta ostatnia możliwość oczywiście nie narusza uprawnienia czy zobowiązania sądu krajowego do zwracania się do Trybunału EFTA o opinię doradczą dotyczącą wykładni czy ważności prawa EOG zgodnie z art. 34 Porozumienia o Nadzorze i Trybunale.
28. Aby umożliwić Urzędowi Nadzoru EFTA dostarczenie sądowi krajowemu użytecznej opinii, Urząd może zwrócić się do sądu krajowego o dalsze informacje ⁽⁵⁴⁾. Aby zapewnić skuteczność współpracy z sądami krajowymi, Urząd zobowiąże się do zapewnienia sądowi krajowemu żądanej opinii w ciągu czterech miesięcy od daty otrzymania wniosku. Jeśli Urząd zwróci się do sądu krajowego o dalsze informacje, które umożliwiłyby sformułowanie opinii, okres ten biegnie od chwili otrzymania przez Urząd informacji dodatkowych.
29. Przy udzielaniu opinii Urząd Nadzoru EFTA ograniczy się do przedstawienia sądowi krajowemu informacji rzeczowych lub objaśnień gospodarczych czy prawnych, bez rozpatrywania kwestii merytorycznych sprawy toczącej się przed sądem krajowym. Ponadto opinia Urzędu nie jest prawnie wiążąca dla sądu krajowego.
30. Zgodnie z tym, co zostało powiedziane w punkcie 19 niniejszego obwieszczenia, Urząd Nadzoru EFTA nie będzie wysłuchiwać stron przed sformulowaniem opinii dla sądu krajowego. Sąd krajowy będzie musiał skorzystać z opinii Urzędu zgodnie z odpowiednimi krajowymi przepisami proceduralnymi, które muszą uwzględniać ogólne zasady prawa EOG.

3. Przedkładanie uwag sądowi krajowemu przez Urząd Nadzoru EFTA

31. Zgodnie z art. 15 ust. 3 rozdziału II, krajowe organy ochrony konkurencji i Urząd Nadzoru EFTA mogą przedkładać uwagi dotyczące kwestii związanych ze stosowaniem art. 53 lub 54 Porozumienia EOG sądowi krajowemu, którego obowiązkiem jest stosowanie tych przepisów. Rozdział II wprowadza rozróżnienie między uwagami na piśmie, które krajowe organy ochrony konkurencji i Urząd mogą składać z własnej inicjatywy, i uwagami ustnymi, które mogą być przedkładane wyłącznie za zgodą sądu krajowego ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵¹⁾ Orz. ETS z 1990 r. sprawa C-2/88 Zwartveld, str. I-4405, 10 i 11; Orz. ETS z 2002 r. sprawa C-275/00 First and Franek, str. I-10943, 49 i Orz. ETS z 1996 r. sprawa T-353/94 Postbank, str. II-921, 93.

⁽⁵²⁾ Zob. punkt 8 niniejszego obwieszczenia.

⁽⁵³⁾ Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-234/89 Delimitis, str. I-935, 53, i Orz. ETS z 1995 r. sprawy łączone C-319/93, C-40/94 oraz C-224/94 Dijkstra, str. I-4471, 34.

⁽⁵⁴⁾ Por. Orz. ETS z 1982 r. sprawa 96/81 Komisja przeciwko Niderlandom, str. 1791, 7 i Orz. ETS z 1988 r. sprawa 272/86 Komisja przeciwko Grecji, str. 4875, 30.

⁽⁵⁵⁾ Zgodnie z art. 15 ust. 4 rozdziału II, nie narusza to szerszych uprawnień w zakresie przedkładania uwag przed sądami, jakie zgodnie z prawem otrzymały krajowe organy ochrony konkurencji.

32. Rozdział II określa, że Urząd Nadzoru EFTA będzie przedkładał uwagi tylko wtedy, gdy wymaga tego spójne stosowanie art. 53 lub 54 Porozumienia EOG. Ponieważ taki jest cel przedkładania uwag, Urząd ograniczy swoje uwagi do ekonomicznej i prawnej analizy faktów leżących u podstaw sprawy toczącej się przed sądem krajowym.
33. Aby umożliwić Urzędowi Nadzoru EFTA przedkładanie użytecznych uwag, sądy krajowe mogą przyjmować wnioski o przekazanie lub zapewnienie przekazania Urzędowi kopii wszystkich dokumentów niezbędnych do oceny sprawy. Zgodnie z art. 15 ust. 3, ppkt 2 rozdziału II, Urząd Nadzoru EFTA użyje tych dokumentów wyłącznie do przygotowania własnych uwag⁽⁵⁶⁾.
34. Ponieważ rozdział II nie zapewnia ram proceduralnych, w obrębie których powinny być przedkładane uwagi, ramy proceduralne i praktyki Państw EFTA określają odpowiednie ramy proceduralne. Jeśli Państwo EFTA jeszcze nie stworzyło odpowiednich ram proceduralnych, sąd krajowy musi określić, które przepisy proceduralne są odpowiednie dla składania uwag w toczącej się przed nim sprawie.
35. Ramy proceduralne powinny uwzględniać zasady ustanowione w punkcie 10 niniejszego obwieszczenia. Oznacza to, między innymi, że ramy proceduralne dla przedkładania uwag dotyczących lub kwestii związanych ze stosowaniem art. 53 lub 54 Porozumienia EOG
- a) muszą być zgodne z ogólnymi zasadami prawa EOG, w szczególności prawami podstawowymi stron biorących udział w sprawie;
  - b) nie mogą nadmiernie utrudniać lub praktycznie uniemożliwiać przedkładania powyższych uwag (zasada skuteczności)⁽⁵⁷⁾; oraz
  - c) nie mogą czynić przedkładania takich uwag trudniejszymi niż w przypadku przedkładania uwag podczas postępowania sądowego, w przypadku którego stosowane jest prawo krajowe (zasada równoważności).

B. SĄDY KRAJOWE UŁATWIAJĄCE ROLĘ URZĘDU NADZORU EFTA W EGZEKWOWANIU PRZEPISÓW EOG O KONKURENCJI

36. Ponieważ obowiązek lojalnej współpracy implikuje także, że organy Państw EFTA zapewnią pomoc Urzędowi Nadzoru EFTA przy realizacji celów Porozumienia EOG⁽⁵⁸⁾, rozdział II podaje trzy przykłady takiej współpracy: (1) przekazanie dokumentów niezbędnych do oceny sprawy, w przypadku której Urząd pragnie przedłożyć uwagi (zob. punkt 33), (2) przekazanie orzeczeń stosujących art. 53 lub 54 Porozumienia EOG oraz (3) rola sądów krajowych w kontekście inspekcji Urzędu.

1. Przekazanie orzeczeń sądów krajowych stosujących art. 53 lub 54 Porozumienia EOG

37. Zgodnie z art. 15 ust. 2 rozdziału II, Państwa EFTA przekazują Urzędowi Nadzoru EFTA kopię wszelkich pisemnych orzeczeń sądów krajowych, stosujących art. 53 lub 54 Porozumienia EOG, bezzwłocznie po przekazaniu stronom na piśmie pełnego orzeczenia. Przekazanie orzeczeń krajowych dotyczących stosowania art. 53 lub 54 Porozumienia EOG i wynikłych zeń informacji o postępowaniach przed sądami przede wszystkim umożliwiają Urzędowi pozyskanie w odpowiednim czasie informacji o sprawach, w których właściwe może być przedłożenie uwag, jeśli jedna ze stron odwoła się od wyroku.

2. Rola sądów krajowych w kontekście inspekcji Urzędu Nadzoru EFTA

38. I wreszcie, sądy krajowe mogą odgrywać rolę w kontekście przeprowadzania przez Urząd Nadzoru EFTA inspekcji przedsiębiorstw i stowarzyszeń przedsiębiorstw. Rola sądów krajowych zależy od tego, czy inspekcje są prowadzone w siedzibie przedsiębiorstwa czy też poza nim.

⁽⁵⁶⁾ Zob. także art. 28 ust. 2 rozdziału II, który uniemożliwia Urzędowi Nadzoru EFTA ujawnianie informacji, którymi dysponuje, a które są objęte obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej.

⁽⁵⁷⁾ Orz. ETS z 1989 r. sprawy łączone 46/87 i 227/88 Hoechst, str. 2859, 33. Zob. także art. 15 ust. 3 rozdziału II.

⁽⁵⁸⁾ Orz. ETS z 1991 r. sprawa C-69/90 Komisja przeciwko Włochom, str. 6011, 15.

39. W przypadku inspekcji prowadzonej w siedzibie przedsiębiorstwa, przepisy krajowe mogą wymagać od sądu krajowego udzielenia zgody na umożliwienie krajowemu organowi egzekucyjnemu udzielenia pomocy Urzędowi Nadzoru EFTA w razie sprzeciwu ze strony rzeczzonego przedsiębiorstwa. O zgodę taką można także ubiegać się jako o środek prewencyjny. Przy rozpatrywaniu wniosku sąd krajowy ma prawo określać, czy decyzja Urzędu o inspekcji jest wiarygodna oraz czy przewidziane środki przymusu nie są arbitralne, ani nadmierne w odniesieniu do przedmiotu inspekcji. Mając możliwość decydowania o współmierności środków przymusu, sąd krajowy może zwrócić się do Urzędu, bezpośrednio lub za pośrednictwem krajowego urzędu ds. konkurencji, o szczegółowe objaśnienia, w szczególności na temat podstaw domniemania przez Urząd naruszenia art. 53 i 54 Porozumienia EOG, jak również wagi domniemanego naruszenia i charakteru udziału, jaki miało w nim dane przedsiębiorstwo ⁽⁵⁹⁾.
40. W przypadku inspekcji odbywającej się poza związanymi z działalnością gospodarczą pomieszczeniami firmy, rozdział II wymaga zgody sądu krajowego przed wykonaniem decyzji Urzędu Nadzoru EFTA o takiej inspekcji. W takim wypadku sąd krajowy może uznać, że decyzja Urzędu o inspekcji jest wiarygodna, a przewidywane środki przymusu nie są ani arbitralne, ani nadmierne w odniesieniu, w szczególności, do wagi domniemanego naruszenia, do znaczenia poszukiwanych dowodów, do zaangażowania danego przedsiębiorstwa oraz do uzasadnionego prawdopodobieństwa, że księgi handlowe i zapisy związane z przedmiotem inspekcji są przechowywane w pomieszczeniach, w przypadku których konieczna jest zgoda. Sąd krajowy może zwrócić się do Urzędu, bezpośrednio lub za pośrednictwem krajowego organu ochrony konkurencji, o szczegółowe objaśnienia dotyczące elementów koniecznych dla ustalenia współmierności planowanych środków przymusu ⁽⁶⁰⁾.
41. W obu przypadkach wymienionych w punktach 39 i 40, sąd krajowy nie może kwestionować legalności decyzji Urzędu Nadzoru EFTA ani konieczności przeprowadzenia inspekcji, nie może też domagać się dostarczenia informacji z archiwum Urzędu ⁽⁶¹⁾. Ponadto obowiązek lojalnej współpracy wymaga od sądu krajowego podejmowania decyzji w odpowiednim okresie czasu, który umożliwia Urzędowi skuteczne przeprowadzenie inspekcji ⁽⁶²⁾.

IV. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

42. Niniejsze obwieszczenie publikuje się celem zapewnienia pomocy sądom krajowym w stosowaniu art. 53 i 54 Porozumienia EOG. Nie jest ono wiążące dla sądów krajowych, nie ma ono też wpływu na prawa i obowiązki Państw EFTA oraz osób fizycznych i prawnych w ramach prawa EOG.
43. Niniejsze obwieszczenie zastępuje obwieszczenie z roku 1995 o współpracy między sądami krajowymi a Urzędem Nadzoru EOG w stosowaniu art. 53 i 54 Porozumienia EOG ⁽⁶³⁾.

⁽⁵⁹⁾ Art. 20 ust. 6 do 8 rozdziału II i Orz. ETS z 2002 r. sprawa C-94/00 Roquette Frères, str. 9011.

⁽⁶⁰⁾ Art. 21 ust. 3 rozdziału II.

⁽⁶¹⁾ Orz. ETS z 2002 r. sprawa C-94/00 Roquette Frères, str. 9011, 39 i 62 do 66.

⁽⁶²⁾ Zob. także tamże, 91 i 92.

⁽⁶³⁾ Dz.U. C 112 z 4.5.1995, str. 7.

ZAŁĄCZNIK

AKTY ODPOWIADAJĄCE ROZPORZĄDZENIOM W SPRAWIE WSPÓLNOTOWYCH WYŁĄCZEŃ GRUPOWYCH WYMIENIONE W ZAŁĄCZNIKU XIV DO POROZUMIENIA EOG I OBWIESZCZEŃ OBJAŚNIAJĄCYCH URZĘDU NADZORU EFTA

Niniejsza lista jest dostępna i aktualizowana na witrynie Urzędu Nadzoru EFTA:

<http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldCompetition/otherPublications/dbaFile1127.html>

A. Przepisy niespecyficzne dla sektora**1. Obwieszczenia o charakterze ogólnym**

- Obwieszczenie o definicji odnośnego rynku dla celów prawa o konkurencji w obrębie EOG (Dz.U. L 200 z 16.7.1998, str. 48 i suplement EOG do Dz.U. nr 28 z 16.7.1998, str. 3).
- Obwieszczenie o umowach o pomniejszym znaczeniu, które nie ograniczają znacząco konkurencji zgodnie z art. 53 ust. 1 Porozumienia EOG (*de minimis*) (Dz.U. C 67 z 20.3.2003, str. 20 i suplement EOG do Dz.U. nr 15 z 20.3.2003, str. 11).
- Wytyczne w sprawie wpływu na handel koncepcji zawartej w art. 53 i 54 Porozumienia EOG, dotychczas niepublikowane.
- Wytyczne w sprawie stosowania art. 53 ust. 3 Porozumienia EOG, dotychczas niepublikowane.
- Obwieszczenie o współpracy w obrębie sieci organów ochrony konkurencji państw EFTA, dotychczas niepublikowane.
- Obwieszczenie o współpracy między sądami krajowymi a Urzędem Nadzoru EFTA w stosowaniu art. 53 i 54 Porozumienia EOG, dotychczas niepublikowane.
- Obwieszczenie o współpracy między krajowymi organami ochrony konkurencji i Urzędem Nadzoru EFTA podczas rozpatrywania spraw w zakresie art. 53 i 54 Porozumienia EOG, dotychczas niepublikowane.

2. Porozumienia wertykalne

- Akt odpowiadający rozporządzeniu Komisji (WE) nr 2790/1999 z dnia 22 grudnia 1999 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych (Dz.U. L 336 z 29.12.1999, str. 21) wymienionemu w rozdziale B, punkt 2 załącznika XIV do Porozumienia EOG, zastąpionemu decyzją Wspólnego Komitetu nr 18/2000, Dz.U. L 103 z 12.4.2001, str. 36 i suplementem EOG do Dz.U. nr 20 z 12.4.2001, str. 179.
- Wskazówki dotyczące ograniczeń pionowych (Dz.U. C 122 z 23.5.2002, str. 1 i suplement EOG do Dz.U. nr 26 z 23.5.2002, str. 7).

3. Porozumienia o współpracy horyzontalnej

- Akt odpowiadający rozporządzeniu Komisji (WE) nr 2658/2000 z dnia 29 listopada 2000 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień specjalizacyjnych (Dz.U. L 304 z 5.12.2000, str. 3) wymienionemu w rozdziale D, punkt 6 załącznika IX do Porozumienia EOG, zastąpionego wspólną decyzją Komitetu EOG nr 113/2000 Dz.U. L 52 z 22.2.2001, str. 38 i suplementem EOG do Dz.U. nr 9 z 22.2.2001, str. 5.
- Akt odpowiadający rozporządzeniu Komisji (WE) nr 2659/2000 z dnia 29 listopada 2000 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień o badaniach i rozwoju (Dz.U. L 304 z 5.12.2000, str. 7) wymienionemu w rozdziale D, punkt 7 załącznika IX do Porozumienia EOG, zastąpionego wspólną decyzją Komitetu EOG nr 113/2000 Dz.U. L 52 z 22.2.2001, str. 38 i suplementem EOG do Dz.U. nr 9 z 22.2.2001, str. 5).
- Wytyczne w sprawie stosowalności art. 53 Porozumienia EOG do porozumień o współpracy horyzontalnej (Dz.U. C 266 z 31.10.2002, str. 1 i suplement EOG do Dz.U. nr 55 z 31.10.2002, str. 1).

4. Porozumienia licencyjne dotyczące transferu technologii

- Akt odpowiadający rozporządzeniu Komisji (WE) nr 772/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień o transferze technologii (Dz.U. L 123 z 27.4.2004, str. 11), wymienionemu w rozdziale C, punkt 5 załącznika XIV do Porozumienia EOG, wprowadzony decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 42/2005, dotychczas niepublikowany.

B. Przepisy specyficzne dla sektora**1. Ubezpieczenie**

- Akt odpowiadający rozporządzeniu (WE) nr 358/2003 z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do niektórych kategorii porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych w sektorze ubezpieczeniowym (Dz.U. L 53 z 28.2.2003, str. 8) wymienionemu w rozdziale J, punkt 15b załącznika XIV Porozumienia EOG, wprowadzonemu decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 82/2003 (Dz.U. L 257 z 9.10.2003, str. 37 i suplementem EOG do Dz.U. nr 51 z 9.10.2003, str. 24).

2. Przemysł samochodowy

- Akt odpowiadający rozporządzeniu (WE) nr 1400/2002 z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do niektórych kategorii porozumień wertykalnych, decyzji i praktyk uzgodnionych w sektorze samochodowym (Dz.U. L 203 z 1.2.2002, str. 30) wymienionemu w rozdziale B, punkt 4b załącznika XIV do Porozumienia EOG, wprowadzonemu decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 136/2002, Dz.U. L 336 z 12.21.2002, str. 38 i suplementem EOG do Dz.U. nr 61 z 12.12.2002, str. 31.

3. Telekomunikacja

- Wskazówki dotyczące stosowania przepisów EOG o konkurencji w sektorze telekomunikacyjnym (Dz.U. L 153 z dnia 18.06.1994, str. 35 i suplement EOG do Dz.U. nr 15 z 18.6.1994, str. 34)

4. Transport

- Akt odpowiadający rozporządzeniu (EWG) nr 1617/93 w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do niektórych kategorii porozumień i praktyk uzgodnionych dotyczących wspólnego planowania i koordynacji rozkładów, wspólnych przedsięwzięć i uzgodnień dotyczących taryf pasażerskich i towarowych w rejsowych połączeniach lotniczych oraz przydziału czasu na start lub lądowanie (Dz.U. L 155 z 26.6.1993, str. 18), wymienionemu w rozdziale G, punkt 11b załącznika XIV do Porozumienia EOG, wprowadzonemu decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 7/1994 i zmienionemu decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 65/1996, Dz.U. L 71 z 13.3.1997, str. 38 i suplementem EOG do Dz.U. nr 11 z 13.3.1997, str. 41, i decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 87/1999, Dz.U. L 296 z 23.11.2000, str. 47 i suplementem EOG do Dz.U. nr 54 z 23.11.2000, str. 268 (islandzki) i Del 2, str. 232 (norweski), oraz decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 96/2001, Dz.U. L 251 z 20.9.2001, str. 23 oraz suplementem EOG do Dz.U. nr 47 z 20.9.2001, str. 10.
  - Akt odpowiadający rozporządzeniu (WE) nr 823/2000 z dnia 19 kwietnia 2000 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do określonych grup porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych między towarzystwami żeglugi liniowej (konsorcja) (Dz.U. L 100 z 20.4.2000, str. 24), wymienionemu w G, punkt 11c załącznika XIV do Porozumienia EOG, wprowadzonemu decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 12/1996, Dz.U. L 124 z 23.5.1996, str. 13 i suplementem EOG do Dz.U. nr 22 z 23.5.1996, str. 54, zastąpionemu decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 49/2000, Dz.U. L 237 z 21.9.2000, str. 60 i suplementem EOG do Dz.U. nr 42 z 21.9.2000, str. 3.
-